

Vergaderjaar 2006–2007

21 501-08**Milieuraad****30 839****Subsidiariteitstoets van het voorstel voor een richtlijn van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van een kader voor bodembescherming en de wijziging van richtlijn 2004/35/EG (COM(2006) 232)****Nr. 226****VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG**

Vastgesteld 20 november 2006

De vaste commissie voor Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer¹, de vaste commissie voor Europese Zaken² en de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit³ hebben op 18 oktober 2006 overleg gevoerd met staatssecretaris Van Geel van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer over:

- **de brief van de staatssecretaris van VROM d.d. 18 augustus 2006 met het verslag van de Milieuraad van 27 juni jl. (21 501-08, nr. 223);**
- **de brief van de staatssecretaris van Europese Zaken d.d. 1 juli 2006 over fiche: mededeling inzake een EU-strategie voor biobrandstoffen (22 112, nr. 451);**
- **de brief van de staatssecretaris van VROM met de geannoteerde agenda van de Milieuraad van 23 oktober 2006 (21 501-08, nr. 224);**
- **de brief van de staatssecretaris van VROM d.d. 29 juni 2006 over Ontwerprichtlijn Luchtkwaliteit (21 501-08, nr. 222);**
- **de brief van de staatssecretaris van VROM d.d. 18 augustus 2006 inzake verslag Milieuraad d.d. 27 juni 2006 (21 501-08, nr. 223);**

¹ Samenstelling:

Leden: Hofstra (VVD), Buijs (CDA), voorzitter, Schreijer-Pierik (CDA), Van Gent (GroenLinks), Snijder-Hazelhoff (VVD), Depla (PvdA), Van Oerle-van der Horst (CDA), Van den Brink (LPF), Van Bochove (CDA), Duyvendak (GroenLinks), Huizinga-Heringa (ChristenUnie), Koopmans (CDA), Gerkens (SP), Spies (CDA), Van Lith (CDA), Van der Ham (D66), Van Velzen (SP), Fierens (PvdA), ondervoorzitter, Timmer (PvdA), De Krom (VVD), Verdaas (PvdA), Kruijssen (PvdA), Samsom (PvdA), Hermans (LPF), Veenendaal (VVD), Lenards (VVD) en Krähe (PvdA).

Plv. leden: Dezentjé Hamming (VVD), Mastwijk (CDA), Ormel (CDA), Halsema (GroenLinks), Örgü (VVD), Dubbelboer (PvdA), Hessels (CDA), Knops (CDA), Vendrik (GroenLinks), Van der Staaij (SGP), Vietsch (CDA), Vergeer (SP), Sterk (CDA), Haverkamp (CDA), Koşer Kaya (D66), Boelhouwer (PvdA), Verbeet (PvdA), Balemans (VVD), Waalkens (PvdA), Van Heteren (PvdA), Roefs (PvdA), Varela (LPF), Oplaat (VVD), Van der Sande (VVD) en Crone (PvdA).

² Samenstelling:

Leden: Dijkema (PvdA), De Haan (CDA), Koenders (PvdA), Atsma (CDA), Karimi (GroenLinks), Timmermans (PvdA), Van Bommel (SP), Albayrak (PvdA), Van der Staaij (SGP), Waalkens (PvdA), Weekers (VVD), Balemans (VVD), Van Baalen (VVD), Van Winsen (CDA), Van den Brink (LPF), Herben (LPF), Duyvendak

(GroenLinks), Van Velzen (SP), De Nerée tot Babberich (CDA), Van Heteren (PvdA), voorzitter, Van Dijk (CDA), Dubbelboer (PvdA), Van der Laan (D66), ondervoorzitter, Brinkel (CDA), Szabó (VVD), Jonker (CDA) en Van Schijndel (Groep Eerdmans/Van Schijndel).

Plv. leden: Kruijssen (PvdA), Hessels (CDA), Leerdam (PvdA), Çörüz (CDA), Halsema (GroenLinks), Bussemaker (PvdA), De Wit (SP), Eijnsink (PvdA), Rouvoet (ChristenUnie), Douma (PvdA), Wilders (Groep Wilders), Veenendaal (VVD), Schippers (VVD), Algra (CDA), Varela (LPF), Özütok (GroenLinks), Vergeer (SP), Ormel (CDA), Nijs (VVD), Buijs (CDA), Fierens (PvdA), Dittrich (D66), Ferrier (CDA), Dezentjé Hamming (VVD), Spies (CDA) en Snijder-Hazelhoff (VVD).

³ Samenstelling:

Leden: Van der Vlies (SGP), ondervoorzitter, Buijs (CDA), Van Beek (VVD), Schreijer-Pierik

(CDA), voorzitter, Atsma (CDA), Van Gent (GroenLinks), Oplaat (VVD), Mosterd (CDA), Waalkens (PvdA), Snijder-Hazelhoff (VVD), Verbeet (PvdA), Van den Brink (LPF), Vergeer (SP), Tichelaar (PvdA), Ormel (CDA), Duyvendak (GroenLinks), Koopmans (CDA), Van der Ham (D66), Van Velzen (SP), Boelhouwer (PvdA), Douma (PvdA), Dubbelboer (PvdA), Kruijssen (PvdA), Nijs (VVD), Lenards (VVD) en Willemse-van der Ploeg (CDA). Plv. leden: Slob (ChristenUnie), Spies (CDA), Dezentjé Hamming (VVD), Mastwijk (CDA), Ten Hoopen (CDA), Vendrik (GroenLinks), Hofstra (VVD), Samsom (PvdA), De Krom (VVD), Krähe (PvdA), Herben (LPF), Van Heteren (PvdA), Van Lith (CDA), Özütok (GroenLinks), Van Bochove (CDA), Van der Laan (D66), Gerkens (SP), Timmer (PvdA), Depla (PvdA), Fierens (PvdA), Verdaas (PvdA), Veenendaal (VVD), Örgü (VVD) en Jager (CDA).

- de brief van de staatssecretaris van Europese Zaken d.d. 17 augustus 2006 over fiche: mededeling inzake biodiversiteit (22 112-460, fiche nr. 5);
- de brief van de staatssecretaris van VROM d.d. 28 september 2006 inzake kabinetsstandpunt over SER advies Nederland en EU-Milieu-richtlijnen (30 800 XI, nr. 3);
- de brief van de minister van BuZa d.d. 13 oktober 2006 over verkort BNC-fiche: thematische strategie voor bodem-bescherming: kaderrichtlijn bodem (30 839, nr. 4).

Van dit overleg brengen de commissies bijgaand beknopt verslag uit.

Vragen en opmerkingen uit de commissies

De heer **Krähe** (PvdA) vindt het nog te vroeg om een oordeel te geven over de kaderrichtlijn bodem. De definitieve tekst ervan is immers nog niet bekend. Hij vindt de bodemrichtlijn overigens wel een geschikt instrument om de door de Gemeenschap opgestelde doelstellingen te realiseren. Een ander voordeel van de richtlijn is de verbetering van de Nederlandse concurrentiepositie. In Europa gelden namelijk verschillende beschermingsniveaus. Een aantal landen heeft zelfs nauwelijks regels voor de bescherming van de bodem. Nederland daarentegen kent een relatief streng bodembeleid en daarom zou uniforme regelgeving voor de bodem het Nederlandse bedrijfsleven ten goede komen.

Hij merkt verder op zich zorgen te maken vanwege de teruggang van de biodiversiteit. Europa kent thans een natuurwaarde aan biodiversiteit van 45% van die waarde in 1850. Uit berekeningen blijkt dat de doelstellingen voor 2010 om het verlies terug te dringen niet worden gehaald. Hierbij moet in aanmerking worden genomen dat de druk op de biodiversiteit toeneemt vanwege de toename van het autoverkeer, de intensivering van de landbouw, de verandering van het klimaat en de overexploitatie van visvoorraden. Om verdere teruggang tegen te gaan moet de regering zorgen voor adequate financiering van maatregelen, voor aandacht voor de biodiversiteit bij acties naar aanleiding van klimaatverandering en voor afstemming tussen de verschillende directoraten die over biodiversiteit gaan.

Tijdens de Milieuraad wil het Fins voorzitterschap een beleidsdebat voeren over de Thematische Strategie en de Richtlijn Mariene Milieu. De staatssecretaris zegt kritisch te staan tegenover de inhoud van de richtlijn en te zullen bijsturen om een werkbare en een voor Nederland uitvoerbare richtlijn te verkrijgen. Gelet op deze vage uitspraak van de staatssecretaris bestaat het gevaar dat Nederland nog minder ambitieus is dan de Commissie. In aanmerking moet worden genomen dat Nederland een relatief lange kustlijn heeft en grenst aan een zee waarop veel activiteiten plaatsvinden. Een goed zeemilieu is dus voor Nederland van belang, vooral omdat velen voor hun levensonderhoud van de zee afhankelijk zijn. Voor hun positie dient de regering zich in te zetten. Daarom moet de inbreng van Nederland gericht zijn op verwezenlijking van de doelstellingen van de Europese strategie voor het mariene milieu en van de bijbehorende kaderrichtlijn.

De heer Krähe merkt vervolgens op dat de ecologische en sociale gevolgen van het gebruik van de eerste generatie biobrandstoffen groot kunnen zijn. Ter illustratie geeft hij aan welk ruimtebeslag met de productie van biobrandstoffen is gemoeid. Als men in Nederland alle voertuigen zou laten rijden op biobrandstoffen, zou daarvoor een oppervlakte van anderhalf maal Nederland nodig zijn. Zou Nederland zijn totale energiebehoefte uit biobrandstoffen verkrijgen, dan is een oppervlakte van negen maal Nederland nodig. Om ongewenste effecten van de productie van biobrandstof te voorkomen, zou de staatssecretaris zich moeten inzetten voor het opnemen van een toets in de strategie van de Europese Unie. Aan de hand van die toets zou duidelijk moeten worden

wat het gevolg van de inzet van biobrandstoffen is voor het ruimtebeslag, het milieu, de biodiversiteit en de sociale omstandigheden. Daarnaast zou de staatssecretaris zich op Europees niveau moeten inzetten voor energiebesparing, bijvoorbeeld voor een verbod op stand-bylampjes. Daarmee kan veel verspilling worden voorkomen.

De heer Krähe merkt tot slot op dat het standpunt van de fractie van de PvdA op het dossier luchtkwaliteit niet is veranderd. Hij blijft van mening dat de ambitie van Nederland op dit punt te laag is.

Mevrouw **Spies** (CDA) betreurt het dat ondanks de aanbevelingen van verschillende adviesraden voor de manier waarop Nederland zich moet opstellen bij de behandeling van EU-richtlijnen, opnieuw het gevaar dreigt van een richtlijn die voor Nederland niet voldoet. Niet duidelijk is wat de norm PM2,5 in de ontwerprichtlijn luchtkwaliteit voor Nederland inhoudt en wat het moet doen om die te halen. Niet duidelijk is of de normstelling in de richtlijn inderdaad de gezondheid van de burgers ten goede komt. Verder ontbreekt een ambitieus bronbeleid. Het gevolg van de voorgestelde richtlijn luchtkwaliteit is dat het Europese bedrijfsleven onvoldoende zal innoveren en dus in de concurrentie met bijvoorbeeld de Japanse merken de slag zal gaan verliezen.

Positief van de richtlijn is dat de Nederlandse wetgever via de mogelijkheid van derogatie het primaat terugkrijgt, maar de negatieve aspecten overheersen. Daarom moet de staatssecretaris niet instemmen met het sluiten van een politiek akkoord over de richtlijn. In de geannoteerde agenda zegt de staatssecretaris te zullen doorgaan met het zoeken naar ruimte voor de gewenste flexibiliteit. Wat houdt dat in? Hoeveel steun geniet het Nederlandse standpunt? Is er nog steeds geen blokkerende minderheid? Wanneer weet de staatssecretaris wat de norm van PM2,5 voor Nederland betekent en wat het moet doen om die te halen?

Mevrouw Spies vraagt voorts aandacht voor het klimaatbeleid. Zij vindt de film van Al Gore een goede poging om het thema bij meer mensen onder de aandacht te brengen en te bevorderen dat het meer de politieke agenda gaat bepalen. De minister merkt in de geannoteerde agenda op wat het standpunt van de Nederlandse regering is naar aanleiding van raadsconclusies over dit onderwerp, maar daarbij worden vage opmerkingen gemaakt. Kan de staatssecretaris meer concreet aangeven wat zijn doelstellingen zijn? Is er een deadline voor het nieuwe milieuvverdrag? Zekerheid daarover met het oog op investeringen is van belang.

Tijdens de aanstaande informele Europese Top zal de minister-president bij de andere Europese regeringsleiders vragen om meer aandacht voor het thema van klimaatverandering. Is er meer bekend over de inbreng van de minister-president? Is het mogelijk dat hij bijvoorbeeld de aanscherping van het bronbeleid aan de orde stelt? Commissaris Piebalgs heeft daarover in Trouw interessante uitspraken gedaan.

Wat is de inzet van de Nederlandse regering bij de bespreking van de Thematische Strategie voor het mariene milieu? De staatssecretaris staat kritisch tegenover de inhoud van de richtlijn, omdat die voor Nederland misschien niet werkbaar of uitvoerbaar is. Wat zijn precies de problemen? Mevrouw Spies erkent dat biobrandstoffen de potentie hebben om uit te groeien tot een milieuvriendelijke brandstof. In landen als Brazilië, Indonesië en Zuid-Afrika leidt de teelt van de gewassen voor biobrandstof echter tot grootschalige rooibouw en vormt zij een bedreiging voor de voedselproductie en de biodiversiteit. De CDA-fractie kan zich vinden in de Nederlandse inzet om te komen tot verplichte percentages, maar daarbij moeten heldere criteria gelden op het gebied van duurzaamheid. De commissie-Kramer heeft daartoe een aanzet gegeven, maar de vertaling van die aanzet in criteria vergt nog de nodige inspanning, evenals de ondersteuning van ontwikkelingslanden om rooibouw te voorkomen en om de ontwikkeling van nieuwe en schonere generaties biobrandstoffen te bevorderen. Welk standpunt neemt de regering in Europa op dit dossier

in? Zij zegt namelijk te betwijfelen dat productiebevordering binnen de EU verstandig is. Nog niet zolang geleden was de staatssecretaris echter een van de pleitbezorgers voor het inschakelen van Nederlandse bedrijven bij de ontwikkeling en de productie van biobrandstoffen.

De CDA-fractie heeft bij herhaling in diverse AO's aangegeven dat zij noch op basis van subsidiariteit noch op basis van proportionaliteit meerwaarde ziet in de opstelling van een Europese richtlijn voor de bodembescherming. Ook het huidige voorstel voor een dergelijke richtlijn wijst zij af.

Mevrouw Spies wijst ten slotte op het probleem van ongewenste export van afvalstoffen. Ook commissaris Dimas heeft zich betrokken getoond bij de ramp in Ivoorkust. Hij heeft gesuggereerd dat de kwestie van de Probo Koala nog maar het topje van de ijsberg is. De staatssecretaris heeft hem gevraagd om een Europese aanpak. Hij heeft ook een aantal voorstellen gedaan die de moeite van het uitwerken waard zijn. Wil de staatssecretaris op de aanstaande Milieuraad samen met commissaris Dimas zoeken naar een oplossing van het probleem van de vele enkelwandige tankers? Wil hij ook meer aandacht vragen voor de bestrijding van internationale criminaliteit met afvalstoffen? Niet alleen het voorkomen van illegaal dumpen is belangrijk, ook handhaving van regelgeving is nodig.

De heer **Duyvendak** (GroenLinks) vindt de uitkomst van de onderhandelingen over de richtlijn luchtkwaliteit teleurstellend. De staatssecretaris meldt dat de standstillbepaling is teruggebracht tot de formulering van de bestaande kaderrichtlijn lucht. Dat betekent dat de huidige grenswaarde voor luchtvervuiling blijft gelden, maar die waarde is nog zeer schadelijk voor de gezondheid van mensen. Het laten vervallen van het standstill-principe is dus niet een succes, maar eerder een zwakgebod van de regering, te meer daar alle deskundigen van mening zijn dat de huidige norm de gezondheid van heel veel mensen ernstige schade toebrengt. Helaas heeft de behandeling in het Europees Parlement geleid tot een verzwaking van de oorspronkelijke inzet van de raad. De GroenLinks-fractie adviseert de staatssecretaris in de huidige situatie in te stemmen met de voorstellen van de raad. Ook zij vindt dat op dit dossier de speelruimte voor Nederland gering is.

De heer Duyvendak is eveneens blij met de actie van Al Gore. Het is namelijk van groot belang dat ex-politieke leiders zich met dit onderwerp bezighouden. Het is dan ook jammer dat Nederlandse ex-minister-presidenten zich niet op een vergelijkbare manier inzetten. De film van Al Gore wordt goed bezocht. Wil de staatssecretaris scholen zo snel mogelijk subsidiëren in de vorm van gratis toegangskaartjes? Wil hij ook zo snel mogelijk een DVD van de film van Al Gore voor met name scholen in roulatie brengen? Wil hij het debat over klimaatverandering stimuleren? Het is te betreuren dat de geannoteerde agenda voor de Milieuraad zo weinig inspirerende opmerkingen over dit thema bevat.

Het Fins voorzitterschap zal raadsconclusies voorleggen over het thema klimaatverandering. Wat staat er in die conclusies? In het algemeen is het voor de Kamer moeilijk om ter voorbereiding van een Milieuraad met de regering te discussiëren als de inhoud van de raadsconclusies niet bekend is. Wil de staatssecretaris de Kamer voortaan de conceptconclusies van het voorzitterschap toezenden? Langs andere weg is de fractie van GroenLinks in het bezit gekomen van de stukken die nu op de agenda staan. Gebleken is dat de raadsconclusies met betrekking tot het thema klimaatverandering geen heldere doelstellingen bevatten. Zou op de milieuconferentie in Nairobi niet minimaal bereikt moeten worden het vaststellen van een einddatum voor de volgende ronde? Misschien moet die volgende ronde reeds in 2008 worden gehouden, omdat het anders wellicht te laat is om iets te bereiken met het emissiehandelssysteem. De heer Duyvendak meent eveneens dat het gebruik van biobrandstoffen niet per definitie perspectiefvol is. Het gevaar schuilt in te grote nadruk op

de eerste generatie van deze vorm van energievoorziening. Ook het bedrijfsleven en natuur- en milieuorganisaties zijn bang dat deze nieuwe sector een verkeerd «fundament» krijgt, waardoor het later moeilijk wordt bij te sturen en milieuwinst te boeken. Bij het vormgeven van deze bedrijfstak moet vooral ingezet worden op de tweede generatie die niet per se op dezelfde manier zal werken als de eerste.

Op de aanstaande Milieuraad zal ook worden gesproken over de Conventie van Basel, die door de problemen met de gifschepen aan actualiteit heeft gewonnen. Uit de agenda wordt niet duidelijk wat precies de politieke inzet van de staatssecretaris is. De fractie van GroenLinks vindt dat de definities van het verdrag veel scherper moeten worden. Nu is niet duidelijk wat scheepsafval is, wat chemisch afval is en wat ladingresiduen zijn. Daarnaast moet ook de verplichting voor reders scherper worden vastgelegd, zodat zij bijvoorbeeld niet meer de vrijheid hebben om zelf altijd de haven te kiezen waar zij het afval lozen.

De heer Duyvendak vindt verder dat Europa het Nederlandse bodembeleid niet mag doorkruisen. Daarentegen is de bescherming van het maritieme milieu bij uitstek een onderwerp voor de Milieuraad. Daarbij gaat het immers om de zeeën en het is onmogelijk dat alleen Nederland de activiteiten daarop controleert. De zeeën behoren bovendien tot internationaal grondgebied. De huidige versie van de richtlijn maritieme milieu baart de fractie van GroenLinks zorgen. Deze versie is namelijk veel minder ambitieus dan de oorspronkelijke, terwijl de staatssecretaris een verdere afzwakking lijkt voor te staan. Dat betreurt de fractie zeer. Niet duidelijk is waarom de visserij in de richtlijn niet aan de orde komt. Juist de overbevissing zorgt voor een bedreiging van het maritieme milieu. Ook ontbreken criteria voor een goede milieutoestand. Daardoor is er geen referentiekader. Waarom geldt voor het realiseren van de genoemde doelstellingen zo'n lange termijn, namelijk de periode tot 2021? In aanmerking moet worden genomen dat de toestand van het maritieme milieu op sommige plaatsen dramatische vormen begint aan te nemen.

De heer **De Krom** (VVD) steunt het voornemen van de staatssecretaris om niet in te stemmen met het politieke akkoord over de richtlijn luchtkwaliteit. Ook hij vindt dat er nog te veel onduidelijkheid is over de nieuwe normen, die bovendien een goede wetenschappelijke onderbouwing ontberen. Daarmee zijn de gevolgen van het hanteren van de nieuwe normen niet te overzien. Het is onbegrijpelijk dat de commissaris kan dreigen met intrekking van het gehele pakket, aangezien aanscherping van het bronbeleid en van de emissie-eisen reeds in 1999 is afgesproken. Overigens zouden de parlementariërs op een constructieve manier de luchtkwaliteit kunnen verbeteren, namelijk door niet langer heen en weer te rijden tussen Brussel en Straatsburg.

De heer De Krom deelt de opvatting dat regeringsleiders meer aandacht moeten hebben voor het probleem van klimaatverandering. Hij weerspreekt evenwel het idee dat Nederlandse regeringsleiders een voorbeeld moeten nemen aan Al Gore. Juist Nederlandse regeringsleiders hebben ervoor gezorgd dat het parlement het Kyotoverdrag ratificeerde, terwijl de democratische regering van Clinton en Gore dat niet voor elkaar kreeg. Bovendien werkt de aanpak van Al Gore niet. Die leidt te veel tot doemdenken. Er is besluitvorming nodig en daartoe roept de motie-De Krom/Spies op. Het gevaar is namelijk dat men met besluiten wacht tot het einde van de periode van het Kyotoverdrag. Europa moet veel eerder actie nemen.

Een probleem bij het tegengaan van klimaatverandering is de geringe participatie van ontwikkelingslanden. Omstreeks 2030 zal een derde van de energievraag uit ontwikkelingslanden komen. Ondersteuning met technologie door de geïndustrialiseerde landen zal niet voldoende zijn. De ontwikkelingslanden zullen zelf een grotere inspanning moeten leveren.

Lukt het niet die landen te laten participeren bij een nieuw verdrag, dan heeft dat een negatief effect op de bereidwilligheid van andere landen. De heer De Krom wil voorts dat Europa zich voorbereidt op verschillende situaties. Het moet zorgen voor een contingency plan. Het is immers mogelijk dat geen akkoord wordt gesloten. Verder kunnen de VS zich afwijzend blijven opstellen. Gedacht kan dan worden aan een andere invalshoek, bijvoorbeeld door het energievraagstuk meer te benadrukken. De VS hebben namelijk een energieprobleem en zij zullen in het geval van een energieverdrag wellicht meer belangstelling tonen. Uiteraard moet Europa streven naar deelname door alle landen, maar als het geheel alleen komt te staan, zou het zijn klimaatmaatregelen moeten koppelen aan bench marks.

De fractie van de VVD is tegen een Europese richtlijn voor de bodembescherming. Bodembescherming is geen grensoverschrijdende problematiek en Nederland heeft zelf een goed beleid op dit punt. In de fiche over de kaderrichtlijn bodem staat evenwel dat de regering positief oordeelt over de strategie voor de subsidiariteit en de proportionaliteit van het voorstel voor de Europese richtlijn. Tegelijk merkt zij op negatief te staan tegenover het voorstel voor een richtlijn. Gelet op deze vreemde formulering in de fiche is niet duidelijk welk standpunt de staatssecretaris in de Milieuraad gaat innemen.

De heer De Krom is eveneens van mening dat vooral de tweede generatie biobrandstoffen aandacht verdient. Ook hij wijst op de mogelijk negatieve gevolgen van grootschalige productie van biobrandstoffen. Vanwege de schaal waarop geproduceerd moet worden, zou Nederland bijvoorbeeld de grondstoffen voor biomassa moeten importeren. Dat zou weer kunnen betekenen dat de ontwikkeling van biobrandstof ten koste gaat van de teelt voor de voedselvoorziening en de duurzame landbouw met alle negatieve gevolgen van dien. Gelet op de vele onduidelijkheden bij de ontwikkeling van biomassa is voor een gedegen besluitvorming meer feitelijke informatie nodig.

De heer De Krom maakt in dit verband melding van een nieuwe vinding, die het gebruik van de zogenaamde natte alcohol mogelijk zou maken. Voor de verbranding van maïs alcohol wordt al het water eruit verwijderd. Vooral het verwijderen van het laatste restje water is een kostbare aangelegenheid. Er gaat 25% van de energie verloren om de laatste 4% water uit de natte alcohol te halen. Haalt men die laatste 4% er echter niet uit, dan kan de «natte alcohol» nog steeds voor de aandrijving van een motor worden gebruikt. Daarmee wordt dan erg veel energie bespaard. Dat maakt de brandstof ineens kostenefficiënt en concurrerend met andere brandstoffen. Wat vindt de staatssecretaris van dit prachtige idee?

Antwoord van de staatssecretaris

De **staatssecretaris** zegt positief te staan tegenover het ontwikkelen van een Europese strategie voor de bescherming van de bodem. De bodembescherming kent namelijk wel degelijk grensoverschrijdende aspecten. De regering staat echter kritisch tegenover de aanneming van een Europese richtlijn. Nederland heeft een heel goed bodembeleid met gelaagde verantwoordelijkheden. Met de introductie van een Europese richtlijn zou inhoudelijk niets aan de bodembescherming worden toegevoegd, maar de bureaucratie worden vergroot.

De staatssecretaris merkt in dit verband nog op dat de regering zo spoedig mogelijk zal reageren op de motie-De Krom c.s. op stuk 29 en dan zal aangeven op welke wijze bij de afweging van milieurisico's gebruik gemaakt kan worden van de maatschappelijke kosten-batenanalyse (MKBA).

Op de aanstaande Milieuraad zal het onderwerp biodiversiteit niet aan de orde zijn. Op de daarop volgende raad zal de regering de verschillende aspecten die door de leden zijn verwoord aan de orde stellen.

Wel zal op de komende milieuraad de richtlijn mariene milieu worden besproken. De regering zal zich in het debat kritisch opstellen. Zij vreest namelijk voor een lege huls. Nog niet duidelijk is wat de richtlijn zal betekenen voor de visserij, niet duidelijk is wat de relatie van de richtlijn met andere internationale verdragen is, welke fasering voor de verschillende maatregelen zal gelden en welke prioriteiten zullen worden gesteld. Bovendien vindt de regering de termijn die wordt genoemd voor het realiseren van een goede toestand van het marine milieu veel te lang. De kritische interventies van de regering hebben dus niets te maken met gebrek aan ambitie, maar met haar wil de richtlijn ook praktische betekenis te geven.

De staatssecretaris merkt voorts op dat ook internationaal steeds meer wordt ingezien dat biobrandstof de toekomst heeft. Het levert namelijk een bijdrage aan het CO₂-arm maken van de transportmiddelen en aan een schonere energiehuishouding. Nederland wil evenwel negatieve afwentelingseffecten voor ontwikkelingslanden en negatieve beïnvloeding van ecosystemen voorkomen. Daarom wil zij bij AMvB juridisch bindende criteria voor de ontwikkeling van biobrandstof voor motorrijtuigen opstellen. Zolang die AMvB er niet is, wordt gewerkt met een vrijwillige certificering die ook voor de energiehuishouding geldt. Het is de bedoeling van lieverlede de duurzaamheidscriteria aan te scherpen, zodat die op den duur de eerste generatie biobrandstoffen verdringen en ruimte maken voor de anderhalf en tweede generatie. Op die manier moet voorkomen worden dat heel veel wordt geïnvesteerd in de eerste generatie en de tweede generatie buiten beeld blijft. Ook op Europees niveau spant Nederland zich in voor het opstellen van duurzaamheidscriteria.

Een eventuele prijsstijging van de grondstoffen bij de eerste generatie biomassa hoeft geen negatieve invloed te hebben op de ontwikkeling ervan. Zij kan juist de tweede generatie dichterbij brengen. Ook bij de ontwikkeling van deze vorm van brandstof zal het normale marktmechanisme dus zijn werk moeten doen. Vooral de innovatieve bedrijven zullen de concurrentieslag winnen en met de ontwikkeling van de tweede generatie biomassa nieuwe markten kunnen bedienen. Aan het eind van 2006 zal de commissie-Kramer haar eindrapport uitbrengen en daarmee ontstaat een geschikt moment voor een debat met de Kamer over de integrale visie van de regering op de ontwikkeling van biobrandstof. De staatssecretaris zegt het een goede zaak te vinden dat Al Gore, die overigens een goede reputatie heeft op het gebied van milieuactiviteiten, met zijn film aandacht vraagt voor het probleem van klimaatverandering. Leerlingen kunnen vanwege de korting die zij genieten de film voor € 5 zien. Hij wil nagaan of de scholen ook een DVD van de film kan worden verstrekt.

Hij merkt verder in dit verband op dat de Nederlandse regering een leidende rol in Europa wil blijven vervullen met voorstellen voor energiebesparing en innovatie. Deze onderwerpen spelen nadrukkelijk een rol bij de kwestie van klimaatverandering. Daarom zal de minister-president deze onderwerpen, samen met zijn collega Blair, op de top in Finland aan de orde stellen. Initiatieven van Europa zijn erg belangrijk. Het gevaar dreigt dat zonder een voortrekkersrol van Europa, de andere landen zich onvoldoende zullen inspannen om tot meer energiebesparing te komen.

Nog niet duidelijk is of een nieuw regime in vervolg op het Kyotoverdrag in het verschiet ligt, zodat op de aanstaande milieuconferentie in Nairobi geen besluiten kunnen worden genomen. Bovendien kan het zinvol zijn de Amerikaanse verkiezingen af te wachten. Ondanks deze onduidelijkheid zou het opstellen van een contingency plan in Europa geen goed signaal zijn. Als er een zogenaamd plan B is, zullen andere landen zich daarop richten, zodat besluitvorming nog langer op zich laat wachten.

Van belang is wel dat er spoedig duidelijkheid komt over het emissiehandelssysteem. Bedrijven moeten zekerheid hebben vanwege de investeringen die zij moeten doen. Zij roepen de leiders in Europa dan ook op

om snel duidelijkheid te geven. Die zou er in 2008 moeten komen. In januari zal de Europese Commissie haar strategie voor de middellange en lange termijn presenteren. Op basis daarvan kan de discussie in het parlement worden gevoerd.

De staatssecretaris zegt in reactie op het verzoek van de heer Duyvendak dat de voorbereidende stukken van de Milieuraad niet openbaar zijn. Daarom is hij niet in staat om de raadsconclusies voorafgaande aan de Milieuraad naar de Kamer te sturen.

Hij herinnert voorts aan zijn brief aan commissaris Dimas waarvan hij de Kamer een afschrift heeft doen toekomen. In die brief doet hij verschillende voorstellen voor een oplossing van het probleem van scheepsafval. Een van de grootste problemen met scheepsafval is dat de verschillende vormen van regelgeving niet op elkaar zijn afgestemd. De reder kan daarvoor vaak zelf bepalen waar hij zijn afval afgeeft. In de brief wordt daarom voorgesteld:

- monstername verplicht te stellen, zodat op basis daarvan afgifte van afval kan worden geëist,
- het oliejournaal uit te breiden,
- de regels in de EU-richtlijn zodanig te wijzigen dat export naar niet-OESO-landen niet mogelijk is.

Verder stelt Nederland in de brief voor om de handhaving te verbeteren en voor sloopschepen een Europese strategie op te zetten. De voorstellen voor de afstemming van de regelgeving en het opstellen van een strategie voor sloopschepen wil de Commissie overnemen. De resterende punten zullen alsnog worden ingebracht op de Milieuraad.

De staatssecretaris merkt tot slot op dat de reactie van het Europees Parlement op het voorstel van de Commissie inzake de richtlijn luchtkwaliteit geen verzwakking daarvan betekent. Het wil bijvoorbeeld de koppeling leggen met het bronbeleid. Niettemin zijn de strenge normen voor fijn stof voor Nederland met het huidige beleid niet haalbaar. Nederland zal ook tegen aanneming van een politiek akkoord stemmen. De belangrijkste knelpunten voor Nederland op dit dossier zijn de reeds vastgestelde normen voor PM10 en NO2 en de nieuwe norm voor PM2,5 in relatie tot de termijn waarop deze normen gehaald moeten worden, namelijk 2010 respectievelijk 2015. Het draagvlak voor het Nederlandse standpunt neemt af, maar gelet op de nadelige effecten van de huidige tekst van de regeling zal Nederland doorgaan met het zoeken naar ruimte voor de gewenste flexibiliteit.

De voorzitter van de vaste commissie voor Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,
Buijs

De voorzitter van de vaste commissie voor Europese Zaken,
Van Heteren

De voorzitter van de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
Schreijer-Pierik

Adjunct-griffier van de vaste commissie voor Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,
Van Halen